

Od fragmentace k synergii a dopadu: Přehled systému předávání znalostí v České republice

Závěrečná zpráva

PSF COUNTRY

HORIZON EUROPE
POLICY SUPPORT FACILITY

Independent
Expert
Report

SHRNUTÍ

Úřad ministra pro vědu, výzkum a inovace (VVI) požádal v prosinci 2023 o podporu z PSF se zaměřením na reformu sektoru „kanceláří transferu technologií“ (KTT). Ministr pro vědu, výzkum a inovace plánuje zavést soubor legislativních a nelegislativních opatření s cílem reformovat postupy transferu technologií (TT) a zhodnocování znalostí v českém prostředí výzkumu, vývoje a inovací (VVI). Hlavní výzva spočívá ve vytvoření účinného institucionálního rámce pro KTT a sladění jejich činnosti s potřebami českého ekosystému transferu technologií.

České orgány konkrétně požádaly panel pro podporu politik (PSF), aby poskytl rady a praktická doporučení týkající se následujících záležitostí:

- Analýza i s uvedením slabých stránek současných KTT, a to pro podporu českého prostředí TT s ohledem na oblasti zaměření a kapacity místních výzkumných institucí a regionálních inovačních ekosystémů.
- Identifikace nástrojů, které mohou tvůrci politik využít ke zlepšení funkcí a výkonnosti KTT a k posílení jejich místních i mezinárodních sítí.
- Definování vhodných institucionálních struktur, rolí a funkcí KTT v rámci různých typů organizací v systému TT v ČR.
- Pokud to bude považováno za relevantní, poskytnutí doporučení ohledně možného zřízení ústředního orgánu TT, včetně určení jeho úlohy a odpovědnosti.
- Určení oblastí a mechanismů spolupráce mezi KTT a regionálními inovačními centry v procesu TT.

V reakci na tuto žádost shromáždil odborný panel PSF za období osmi měsíců, tedy od června 2024 do ledna 2025, nezbytné důkazy, a to s využitím řady zdrojů a metod.

Po vytvoření prvotního dojmu o českém systému výzkumu a inovací (VI) – a zejména o sektoru KTT – na základě úvodních diskusí, desk research a podrobné podkladové zprávy PSF, formuloval panel program a otázky pro první misi v rámci země, která se uskutečnila ve dnech 18. až 20. září 2024 v Praze a Olomouci. Byla vypracována zpráva o této návštěvě a byly shromážděny a konzultovány další podklady. Panel diskutoval o prvních zjištěních, prvních/předběžných doporučeních a možnostech politik během střednědobého pracovního setkání, které s Evropskou komisí proběhlo v online formě. První návrh rámcové zprávy byl dokončen a shrnut do prezentace v PowerPointu, aby tak během druhé návštěvy mohla proběhnout diskuse s českými zúčastněnými stranami. Odborný panel PSF představil předběžná doporučení z hlediska politik a diskutoval o nich s vnitrostátními orgány a příslušnými zúčastněnými stranami. Panel připravil tuto závěrečnou zprávu na základě dokumentů, informací a zpětné vazby shromážděných od různých českých zúčastněných stran aktivních v oblasti VI (zejména v sektoru KTT). Vycházel také z hloubkových diskusí s konzultovanými zúčastněnými stranami a odborníky a z připomínek obdržенých během dvou návštěv v zemi.

Od „transferu technologií“ k „zhodnocování znalostí“

V posledních dvou desetiletích lze v odborné literatuře i v evropských kruzích zabývajících se jednotlivými politikami pozorovat postupný posun od tradičního pojetí transferu technologií k širšímu chápání „transferu znalostí“ (KT) a nakonec k pojmu zhodnocování znalostí. Na úrovni tvorby evropských politik se v letech 2000 až 2022 zabývalo vyvíjející se úlohou transferu a zhodnocování znalostí několik klíčových dokumentů, z nichž nejnovější jsou *Hlavní zásady EU pro zhodnocování znalostí* a *Čtyři kodexy správné praxe*.

Odborný panel PSF konstatuje, že v současné agendě tvorby politik v České republice je patrný širší výklad pojmu transfer znalostí. Navrhovaný **Zákon o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí**, jehož cílem je vytvořit efektivnější a příznivější prostředí pro výzkum, vývoj a transfer znalostí, klade mnohem větší důraz na podporu inovací, transfer znalostí, principů otevřené vědy a popularizaci výzkumných inovačních aktivit ve společnosti. Definice použitá v návrhu zákona se velmi dobře shoduje s širším pojetím zhodnocení znalostí, jak byla dříve definována v *Obecných zásadách EU pro zhodnocování znalostí*.

Expertní panel PSF proto v této práci používá termíny „transfer znalostí“ a „kanceláře transferu znalostí“ (KTZ) a zaujal širší přístup k transferu nejen technologií z výzkumných institucí, ale znalostí obecně. To nezměnilo rozsah úkolu PSF jako takového, ale umožnilo to týmu přinést doporučení a pokyny, které lépe odpovídají vývoji na evropské úrovni, a zároveň nabídnout užitečný příspěvek k probíhající reformě v České republice.

Tento širší koncept zhodnocování znalostí použil expertní panel jako obecný rámec pro konkrétní zkoumání úlohy KTZ. V žádném případě není záměrem tohoto PSF pokrýt všechny aspekty zhodnocování znalostí a souvisejících politik, protože ty nespádají do jeho působnosti (například problematika otevřené vědy).

Národní systém VI a tvorba politik v České republice

Český systém VI prošel na počátku 90. let 20. století zásadními změnami. Proběhla zejména restrukturalizace Akademie věd ČR (AV ČR) zrušením přibližně 25 výzkumných ústavů a privatizací ústavů provádějících průmyslový výzkum (dříve řízených odvětvovými ministerstvy). Podnikatelský sektor – v té době tvořený převážně státními podniky – prošel rozsáhlou privatizací a v jejím průběhu ztratil velkou část své kapacity v oblasti výzkumu a vývoje. Od 90. let 20. století se systém pomalu vyvíjel bez větších narušení a změn, a to až do roku 2008, kdy byla zahájena reforma systému výzkumu a vývoje, která výrazně změnila řízení politiky výzkumu a inovací a odpovědnost hlavních orgánů.

V současné době existuje 54 veřejných výzkumných ústavů spadajících pod AV ČR, řada vysokoškolských institucí (26 veřejných, dvě státní a 26 soukromých) a 22 sektorových výzkumných ústavů zřízených a zastřešených příslušnými ministerstvy a dalšími státními orgány nebo regiony. Kvalita veřejné vědecké základny se zvyšuje, ale je třeba ji dále posilovat. I přes solidní a trvalou podporu výzkumného sektoru financovaného z veřejných zdrojů zůstává největším výzkumným subjektem v zemi podnikatelský sektor.

Struktura řízení VI v České republice má tři úrovně: strategickou (tj. určující směr a priority národního inovačního systému), finanční (tj. zapojující organizace do financování aktivit VI na národní a regionální úrovni) a implementační (tj. zahrnující všechny organizace provádějící aktivity z oblasti VI). Kanceláře transferu znalostí se nacházejí na implementační úrovni systému VI na univerzitách, ve výzkumných ústavech AV ČR i v některých dalších výzkumných organizacích.

V současné době je v České republice 39 KTZ a tento vývoj lze vysledovat až do doby předvstupního programu pomoci EU Phare v 90. letech 20. století. Jednou z aktivit byl pilotní projekt, který vedl k založení technologického inovačního centra na ČVUT Praha. Další KTZ byly založeny mnohem později s podporou evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF).

Jiného významného národního hráče v rámci českého systému výzkumu a vývoje představuje 14 regionálních inovačních center. Jsou zřízeny regionálními orgány nebo sdruženími, městy a univerzitami a jsou klíčovými aktéry při provádění národní strategie inteligentní specializace (RIS3) a regionálních strategií RIS3. Povaha a úloha jednotlivých center se liší: některá se zaměřují výhradně na rozvoj regionálního inovačního ekosystému, jiná se více soustředí na regionální hospodářskou transformaci nebo na územní plánování, dopravu, životní prostředí a kulturní rozvoj.

Transfer znalostí v rámci stanovování národních cílů

Strategické řízení transferu znalostí v České republice sdílejí tři vládní úřady. Hlavním orgánem odpovědným za formulování a koordinaci politiky v oblasti výzkumu a vývoje je Rada pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI). Rada pro výzkum, vývoj a inovace má transfer znalostí na předních místech agendy. Radě pro výzkum, vývoj a inovace předsedá ministr pro výzkum, vývoj a inovace za podpory sekce pro vědu, výzkum a inovace Úřadu vlády. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) je zodpovědné za VI s výjimkou oblastí spadajících do působnosti Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Pokud jde o transfer znalostí, mezi důležité úkoly MŠMT patří mimo jiné institucionální podpora výzkumu na univerzitách a v dalších veřejných výzkumných organizacích, podpora mezinárodní spolupráce ve výzkumu, podpora výzkumných infrastruktur a mobilita výzkumných pracovníků. Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) je gestorem národní strategie RIS3 a odpovídá za fungování procesu podnikatelského výzkumu na národní úrovni.

Připomínky expertního panelu PSF týkající se řízení VI jsou následující:

- Český systém výzkumu a vývoje trpí roztržitostí a nedostatkem jasné odpovědnosti za politiku transferu znalostí. Mandát v oblasti transferu znalostí je rozdělen mezi MŠMT, MPO a úřad ministra pro výzkum, vývoj a inovace, přičemž Rada pro výzkum, vývoj a inovace působí jako koordinační orgán pro monitorování a kontrolu provádění národní politiky výzkumu, vývoje a inovací. Má se za to, že přílišné rozdělení odpovědnosti brání účinnému provádění politik transferu znalostí.
- Mandát Rady pro výzkum, vývoj a inovace jako poradního orgánu je s ohledem na provádění politik omezený. Rada pro výzkum, vývoj a inovace poskytuje zastřešení, ale nemá pravomoc provádět své pokyny, pokud odpovědnost spadá pod jiná ministerstva.
- Od roku 2022 je na stole velká reforma, která je krokem k budování dokonalejší znalostní ekonomiky. Začala vypracováním nového zákona, který by vyjasnil role, mandáty a cíle v oblasti transferu znalostí. Zahrnuje i stanovení transferu znalostí jako jedné z hlavních rolí českých výzkumných organizací. Očekává se, že reforma za tímto účelem přinese také změny stávajících vysokoškolských zákonů a norem.
- Reforma vychází z názoru, že hybnou silou změn musí být především podnikatelský sektor, pro nějž jsou inovace podmínkou rozvoje. Proto se reforma zaměřuje také na různé formy daňových pobídek pro společnosti zabývající se výzkumem a vývojem.
- Celková reforma transferu znalostí byla zahájena v lednu 2024. Její opatření měla usnadnit tvorbu a absorpci znalostí a v důsledku toho zvýšit globální konkurenceschopnost České republiky. Mnohé z plánovaných činností v rámci reformy se ve větší či menší míře týkají také tématu PSF.
- Reforma KT je rovněž zmíněna v Národním programu reform (NPR) 2024, což je každoroční strategický dokument popisující reformy a investice, které vláda plánuje uskutečnit (obvykle v následujících 12 měsících).

Souhrnně lze říci, že český systém řízení VI vykazuje **známky roztržitosti a nedostatečné koordinace** mezi jednotlivými ministerstvy (nejen MPO a MŠMT, ale i dalšími příslušnými resorty). Inovace – a tedy i transfer znalostí – nespádají do portfolia MPO ani MŠMT. Tuto mezeru v současné době zaceluje ministr pro vědu, výzkum a inovace, který jako člen vlády předsedá Radě pro výzkum, vývoj a inovace a je podporován odbornou administrativou sekci pro výzkum a inovace Úřadu vlády. Rada pro výzkum, vývoj a inovace má proto v českém řízení výzkumu, vývoje a inovací významné místo. Nabízí cenné poradní vstupy, ale nemá výkonnou moc k provádění nezbytných reform a realizaci opatření na operativní úrovni.

Vize inovací a jejich význam pro národní hospodářství a role, kterou v tomto ohledu hrají znalostní instituce i odvětví, jsou klíčové a měly by být na vrcholu politické agendy, stejně jako integrovaná politika pro posílení KT v České republice. Provádění národních strategií, programů a podpůrných politických opatření bez této jasné vize a postoje nepovede v dlouhodobém horizontu k žádoucím výsledkům a změnám. Česká republika má vynikající a mezinárodně uznávanou výzkumnou komunitu, ale jen velmi málo produktů založených na znalostech, které by byly vyvíjeny pro trh. Mezi univerzitním výzkumem a průmyslem existuje zřetelná propast. Zatímco spin-offy jsou na celém světě považovány za hnací sílu změn, která podporuje ekonomiku, další rozvoj spin-off scény v České republice – včetně high-tech společností nebo inovativních společností založených na výzkumu – by pomohl více společnostem posunout se na vyšší úroveň hodnotového řetězce. To vyžaduje strukturální řešení z hlediska řízení, právních předpisů a mandátů, ale také kulturní změnu.

Nedostatečná koordinace je částečně patrná i v řadě strategických dokumentů, které určují směřování českého systému výzkumu a inovací. Není jasné, který z dokumentů stojí v popředí. Přestože základní vize a strategické směřování rozvoje systému výzkumu a vývoje v České republice jsou stanoveny v *Inovační strategii České republiky 2019-2030*, nebyl tento dokument v diskusích se zúčastněnými stranami často zmiňován. Existuje několik dalších dokumentů, ale s různými časovými horizonty. *Národní politika výzkumu, vývoje a inovací* (platná pro období 2021-2027) je někdy uváděna jako hlavní strategický dokument na národní úrovni pro rozvoj všech složek výzkumu, vývoje a inovací v České republice. Dokument *NPOV* (vytvořený Radou pro výzkum, vývoj a inovace) vymezuje dlouhodobé strategické směry a cíle pro zaměření činností v oblasti výzkumu a inovací. *Národní strategie RIS3* stanovuje střednědobé cíle a témata pro výzkum, vývoj a inovace v oblastech, které mají vysoký potenciál pro vytvoření dlouhodobé konkurenční výhody.

Transfer znalostí na akademické půdě – okrajová činnost?

Univerzity mají tři poslání: vzdělávání, výzkum a zhodnocování (často nazývané „třetí poslání“). Transfer znalostí (a zhodnocení jako celek) dosud nebyl „hlavním tématem“ české výzkumné politiky na žádné úrovni: národní, univerzitní ani na úrovni hlavních řešitelů. To se odráží i ve struktuře řízení na těchto úrovních. Kromě toho, a to s tím pravděpodobně souvisí, transfer znalostí není součástí současného myšlení administrátorů a výzkumných pracovníků, jak několikrát uvedly zainteresované strany během návštěv v zemi a jak je patrné z jiných zdrojů. Na institucionální úrovni je transfer znalostí považován za okrajovou aktivitu a není součástí strategických programů akademických institucí. Na individuální úrovni nejsou akademičtí pracovníci v tomto ohledu hodnoceni ani prostřednictvím své hierarchie, ani vedením univerzity.

Příděl ze státního rozpočtu na financování vysokých škol se odvíjí od jejich přínosu pro vzdělávání. Kromě toho dostávají institucionální podporu na výzkum. Činnosti KTT jsou však financovány pouze prostřednictvím projektů. Pro usnadnění a podporu transferu znalostí je zásadní bezpečné „základní financování“. Roztříštěnost činností KT v důsledku financování na základě projektů rovněž zvyšuje administrativní zátěž pro všechny zúčastněné strany: financující agenturu, žadatele i příjemce. Aby se podpořilo zakládání spin-offů akademickými pracovníky, aby se podpořily KTZ, které chtějí rozšířit své aktivity, a aby se přilákali zahraniční i domácí investoři, měly by se zjednodušit příslušné administrativní procesy.

Rada pro výzkum, vývoj a inovace je odpovědná za výzkumnou strategii, ale nemá mandát pro politiku transferu znalostí. Neexistují žádné základní finanční prostředky na podporu KTZ ani ústřední subjekt, který by byl odpovědný za implementaci. To znamená, že univerzity jsou závislé na omezeném časovém rámci projektů. To brání kontinuitě činností.

Výzkumně výkonné instituce dostávají finanční prostředky na základě hodnocení podle schválené metodiky (tj. Metodika 17+, která se právě aktualizuje na Metodiku 25+). Rada pro výzkum, vývoj a inovace používá moduly 1 a 2 ke každoročnímu hodnocení všech institucí provádějících výzkum. Metodika 17+ stanoví, že poskytovatelé financování by měli vypracovat vlastní metodiky založené na modulech 3-5 pro hodnocení výzkumných institucí v jejich pravomoci. V případě vysokoškolských institucí se o to stará MŠMT, které tak připravilo Metodiku hodnocení vysokoškolských institucí (Metodika HEI2025+). Tento přístup zahrnuje několik ukazatelů přímo či nepřímo souvisejících s transferem znalostí. Ty se v omezené míře odrážejí v rozhodnutích o institucionálním financování. Dále není uvedeno, zda je alespoň jeden člen mezinárodní skupiny odborníků pro hodnocení výzkumu odborníkem na transfer znalostí/zhodnocení znalostí. Složení expertního panelu je skutečně zásadní.

Kanceláře KTZ většinou nejsou strukturálně financovány univerzitou, ale spoléhají se na financování projektů z regionálních nebo unijních zdrojů. V minulosti dostaly univerzity rozpočet na zřízení „centra transferu technologií“. Většina KTZ musí fungovat soběstačně a spoléhat se převážně na externí financování, které je v současnosti téměř výhradně projektové. Tato závislost brání jejich schopnosti přidělit rozpočet na dlouhodobou vizi a strategii. Kontinuita KTZ by neměla záviset na politických změnách na univerzitě nebo v místní samosprávě. Nejenže jsou kanceláře KTZ na většině univerzit velmi malé, ale nemají ani jasný mandát nebo vliv na celkovou politiku univerzity.

Dovednosti a schopnosti na úrovni KTZ se mezi jednotlivými institucemi liší, ačkoli mezi samotných KTZ dochází k budování kapacit (např. prostřednictvím iniciativy Transfera.cz). To je sice pozitivní vývoj, ale ne všechny KTZ jsou v rámci této iniciativy stejně aktivní. Dalším problémem, který se objevil, je, že odborníci na KT někdy nevěnují dostatek času hlavním úkolům, které se od nich očekávají, a příliš se zaměřují na různé akce a aktivity zaměřené na podporu podnikatelské kultury a kompetencí v širším smyslu. Ačkoli jsou tyto činnosti nepochybně důležité, vyvstává otázka, zda spadají do hlavních povinností již tak personálně poddimenzované a nedostatečně financované KTZ, nebo zda by měly být delegovány na jiná oddělení (např. školství) nebo jiné zúčastněné strany/partnery. Co se týče rozvoje interních kompetencí, některé KTZ již investují do svých zaměstnanců, například jim umožňují absolvovat kurzy v rámci Asociace evropských odborníků v oblasti transferu vědy a technologií (ASTP), a existují také KTZ, jejichž zaměstnanci jsou držiteli evropské certifikace RTTP (Registrovaný odborník na transfer technologií). To je jistě dobrý přístup, nicméně pokud tyto kvalifikovaní odborníci na KT nebudou dostatečně podporováni na svých vlastních univerzitách, nelze zaručit úspěšný transfer znalostí.

Nedostatečná pozornost věnovaná transferu znalostí v hodnocení se odráží i v motivaci výzkumných pracovníků. Kariérní postup je založen na výsledcích ve výuce a výzkumu. Proto je financování projektů často atraktivnější

pro podporu jejich vlastního výzkumu a kariéry. Výzkumní pracovníci proto obecně projevují malý zájem o spolupráci s kanceláři KTZ, přestože se jim naskýtají příležitosti, a na všech úrovních přitom chybí podnikatelská kultura.

Úloha regionů v transferu znalostí – silné stránky a vazby mezi KTZ a RIC se liší

Transfer znalostí je klíčovým prvkem regionálního rozvoje. V tomto ohledu zahrnuje regionální inovační systém komplexní síť, jejíž vnitřní (regionální) dynamika se zaměřuje na procesy inovací a transferu znalostí. V procesu transferu technologií a znalostí se role českých regionů shoduje s celosvětovými trendy, které započaly koncem 90. let. Regiony se staly klíčovými hráči při podpoře hospodářského rozvoje. Je však zřejmé, že nejsou zcela soběstačné při vytváření a transferu znalostí a technologií nezbytných pro zvýšení jejich konkurenceschopnosti.

Klíčovými regionálními aktéry v oblasti výzkumu a vývoje jsou „regionální inovační centra“ (RIC) nebo obdobné instituce zřízené regionálními orgány nebo jako sdružení regionu, města a univerzit nacházejících se v daném regionu. Jsou plně nebo částečně financovány z regionálního rozpočtu. RIC i KTZ hrají v procesu transferu znalostí v regionech konkrétní roli, ale jejich propojení a přínos se liší.

Koordinace mezi národními a regionálními strategiemi a aktivitami v oblasti výzkumu a inovací není v České republice příliš silná. Kraje nemají v oblasti výzkumu a inovací žádné právně závazné pravomoci. Současná legislativa jim však nebrání v tom, aby byly v této oblasti aktivní a aby na podporu aktivit v oblasti výzkumu a inovací využívaly své vlastní zdroje. Situace se v poslední době začala zlepšovat díky zavedení národní strategie RIS3.

RIC jako taková jsou navržena tak, aby částečně fungovala jako zprostředkovatelé inovací tím, že mobilizují stranu poptávky po inovacích (tj. podniky) a zároveň vytvářejí silné vazby na stranu nabídky inovací (tj. výzkumnou základnu). V ideálním případě by měly získat podporu KTZ v rámci regionální výzkumné základny. Činnosti a role KTZ a RIC se však překrývají nebo dokonce střetávají, pokud jde o práci s výzkumnou základnou. V některých případech RIC spolupracují přímo s výzkumnými pracovníky, čímž obchází KTZ.

Úloha a místo transferu znalostí ve vztahu k podnikatelskému prostředí

Česká republika dlouhodobě usiluje o posílení vazeb mezi veřejným a soukromým sektorem, o čemž svědčí zařazení této problematiky do řady strategických dokumentů. To se odráží i v doporučeních obsažených v národních programech reformy a v operačních programech. Jeden z takových programů, Technologická agentura České republiky (TA ČR) založená v roce 2009, přispěl k rozvoji kolaborativního výzkumu, na který je kladen velký důraz v různých programech (včetně programu Národní centra kompetence) této agentury.

Ze statistik vyplývá, že Česká republika v průběhu let dosáhla významného pokroku v podpoře inovací a spolupráce. Absorpční kapacita mnoha malých a středních podniků (MSP) je však omezená a nadnárodní společnosti nemají o spolupráci zájem. **Pro efektivní transfer znalostí musí existovat „subjekt“, s nímž lze přenos (tam i zpět) uskutečnit nebo s nímž lze spolupracovat.** Společnosti někdy postrádají know-how pro identifikaci potřeb a rozpoznání příležitostí pro inovace. Tyto nedostatky mohou potenciálně řešit i KTZ nebo jednotliví regionální hráči. V konečném důsledku jde o to, aby všichni aktéři v rámci celého ekosystému rozvíjeli své znalosti, dovednosti a široké podnikatelské zkušenosti a zároveň účinně sladili skutečné potřeby s potřebnými odbornými znalostmi.

Slabá patentová aktivita českých malých a středních podniků, jejichž vlastníci se nacházejí v tuzemsku, naznačuje, že je třeba zvýšit obecné povědomí, budovat kompetence a propagovat práva duševního vlastnictví (IPR) a postupy mezi malými a středními podniky, jakož i pobídky pro ambicióznější výzkumné a vývojové aktivity. Vzhledem k velkým odvětvovým rozdílům a rozdílům v profilech spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje je třeba (pokračovat) v navrhování strategických opatření na míru, která by podpořila průmyslovou spolupráci a transfer znalostí v určených prioritních odvětvích nebo oblastech.

Vzhledem k tomu, že v České republice existuje několik vědeckotechnických parků a dalších zařízení na podporu inovací, existuje příležitost a důvod k posílení spolupráce a společného vývoje v rámci těchto parků a mezi nimi navzájem.

Vedle RIC by i KTZ mohly hrát aktivnější roli při usnadňování interakce mezi univerzitami a neakademickými zúčastněnými stranami. Aby došlo k usnadnění tohoto procesu, měly by KTZ zvýšit spolupráci a sdílení kompetencí. Mohlo by být navázáno užší spojení mezi KTZ a RIC a podpořit tak služby rozvoje podnikání podnikatelů. To by mohlo vést k většímu počtu společných patentů mezi společnostmi a univerzitami a k nárůstu licenčních dohod.

Doporučení pro reformu českého systému transferu znalostí

Expertní panel PSF předkládá **deset doporučení** k další reformě a posílení systému transferu znalostí v České republice. Na doporučení je třeba pohlížet jako na celek, nikoli izolovaně. Pokrývají různé aspekty KT a zaměřují se na různé úrovně ekosystému výzkumu a inovací v České republice a jejích regionech. Jsou také úzce propojena, tj. pokud se jedno doporučení neprosadí, může to znamenat, že ostatní doporučení se budou prosazovat jen obtížně. Doporučení poskytují rámec pro systémovou změnu v systému VI a jsou znázorněna na obrázku pyramidu níže, což představuje komplexní strategii změny.

Obrázek 1. Rekapitulace navrhovaného rámce PSF pro systematickou změnu

Zdroj: Vlastní tvorba autorů, rámec převzat z Nosek, B., 2019. Strategie pro změnu kultury <https://www.cos.io/blog/strategy-for-culture-change>

Doporučení pro zlepšení celkového řízení a srozumitelnosti transferu znalostí (v budoucnu zhodnocení znalostí) a oblasti výzkumu a inovací obecně:

- Doporučení 1: Rada pro výzkum, vývoj a inovace by měla vést rozvoj společné vize prostřednictvím koordinace univerzit, výzkumných ústavů, KTZ, RIC a regionálních zúčastněných stran s cílem sladit jejich strategie a silné stránky s regionálními potřebami v rámci této společné národní vize.
- Doporučení 2: Měl by být vytvořen soudržný rámec řízení a související postupy pro koordinaci úsilí v oblasti transferu znalostí, čímž by Rada pro výzkum, vývoj a inovace získala pravomoc dohlížet na společné úsilí v oblasti KT a koordinovat je.
- Doporučení 3: Rada pro výzkum, vývoj a inovace by měla požádat MŠMT, MPO a TA ČR o vypracování souhrnného sborníku klíčových pojmů, konceptů a postupů souvisejících s KT. Tento sborník by měl být sladěn se stávajícími právními předpisy a začleněn do příslušných zákonů, včetně navrhovaného nového zákona, až bude schválen.

Doporučení pro budování dlouhodobé/stabilní kapacity KTZ:

- Doporučení 4: Vyhrazená část (např. 1-3 %) finančních prostředků univerzit a institutů by měla být určena na jejich činnosti v rámci jejich „třetího poslání“, přičemž prioritou by měl být společenský a hospodářský dopad, včetně transferu znalostí a podpory KTZ.
- Doporučení 5: Namísto zřízení centrální kanceláře KTZ nebo orgánu pro transfer znalostí by česká vláda měla podpořit iniciativy zdola nahoru (tj. Transfera.cz) o národní registr KTZ, který by byl vytvořen s přístupem „top-down“. Tento registr bude mít velmi jasná kritéria pro přijetí s cílem cíleně orientovat činnosti KTZ na získávání hospodářských a sociálních výsledků z transferu znalostí a na vytváření vazeb mezi tvůrci znalostí, podniky a společnostmi.
- Doporučení 6: Na základě dosavadních zkušeností s podpůrnými nástroji by TA ČR mohla navrhnout způsoby dalšího posílení rozvoje kompetencí v rámci KTZ (zejména menších), ve kterých existuje vize a strategie. Cílem je vytvořit „společenství pro transfer znalostí“, sdružovat kompetence a dosahovat tak úspor z rozsahu i působnosti.

Doporučení pro uznávání a odměňování činností v oblasti transferu znalostí výzkumným pracovníkům:

- Doporučení 7: Univerzity i AV ČR by měly rozvíjet svou strategii zhodnocování znalostí. Financování transferu/zhodnocování znalostí z institucionálního rozpočtu by mělo být přímo spojeno s touto strategií a souvisejícími cíli a ukazateli. Jedna část strategie by se měla zaměřit konkrétně na správu duševního majetku.
- Doporučení 8: České univerzity a Akademie věd ČR by měly věnovat více úsilí budování kultury, která považuje transfer znalostí a podnikání za stejně důležité jako vzdělávání a výzkum.

Doporučení pro začlenění KTZ do regionálního ekosystému a sladění jejich činností s tímto ekosystémem:

- Doporučení 9: KTZ by měly ve spolupráci s interními i externími zúčastněnými stranami rozvíjet svou vizi a strategii v souladu s jedinečnými přednostmi a potřebami regionálního ekosystému a v souladu s příslušnou regionální specializací. Tato strategie by měla být převedena do operativního plánu.
- Doporučení 10: KTZ a RIC by měly zapojit regionální podniky a další zúčastněné strany, aby vytvořily společný plán spolupráce mezi vědou a podniky.